

ПРАКТИЧНА РОБОТА №6

Тема заняття: *Розробка заходів пожежної профілактики на виробничому об'єкті.*

Мета роботи: Закріпити знання з порядку і послідовності дій персоналу у випадку пожежі, придбати навички складання планів евакуації.

Література: [1] с. 70-79; [2] с. 364-399; [3] с. 110-114.

ПРОГРАМА РОБОТИ

1. Ознайомитися з основними термінами та визначеннями пожежної безпеки.
2. Описати організаційні та технічні заходи, за допомогою яких забезпечується пожежна безпека на об'єктах виробництва.
3. Охарактеризувати зміст та призначення протипожежних інструктажів.
4. Навести послідовність дій персоналу у разі виникнення пожежі.
5. Вказати основні вимоги до улаштування евакуаційних шляхів та виходів з приміщень різних категорій.
6. Скласти схему евакуації на випадок пожежі з приміщення відповідно до варіанту (табл. 6.1). Схема виконується на плані поверху з використанням прийнятих умовних позначень (табл. 6.2). Приклад схеми наведений на рисунку 6.1.
7. Зробити висновок про фактори, які впливають на ефективність евакуації людей при пожежі.

Таблиця 6.1 – Вихідні дані для виконання роботи відповідно до варіанту.

<i>№ варіанту</i>	<i>Приміщення, з якого відбувається евакуація</i>
I	Кабінет №70
II	Лабораторія №10
III	Кабінет №23
IV	Кабінет №53

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Пожежа – це неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується в часі і просторі та створює загрозу життю і здоров'ю людей, навколишньому середовищу, призводить до матеріальних збитків.

Пожежна безпека – це стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення вживаються необхідні заходи щодо усунення негативного впливу небезпечних факторів пожежі на людей, споруди і матеріальні цінності.

Протипожежний режим – це комплекс встановлених норм і правил поведінки людей, виконання робіт і експлуатації об'єкта, спрямованих на забезпечення пожежної безпеки.

Пожежна безпека на об'єктах народного господарства забезпечується *організаційними, технічними заходами і протипожежним захистом.*

До **організаційних** заходів належать: розробка правил, інструкцій, інструктажів протипожежної безпеки; організація інструктування і навчання робітників і службовців; здійснення контролю за дотриманням встановленого протипожежно-

го режиму всіма працюючими; організація добровільних пожежних дружин та пожежотехнічних комісій; організація щоденної перевірки протипожежного стану приміщень після закінчення роботи; розробка і затвердження плану евакуації і порядку оповіщення людей на випадок виникнення пожежі; організація дотримання належного протипожежного нагляду за об'єктами; організація перевірки належного стану пожежної техніки та інвентарю.

До **технічних** заходів належать: дотримання пожежних норм, вимог та правил при влаштуванні будівель, споруд, складів; підтримання у справному стані систем опалення вентиляції, обладнання; улаштування автоматичної пожежної сигналізації систем автоматичного гасіння пожеж та пожежного водопостачання; заборона використання обладнання, пристроїв приміщень та інструментів, що не відповідають вимогам протипожежної безпеки; правильна організація праці на робочих місцях з використанням пожежонебезпечних інструментів, приладів, технологічних установок.

Протипожежний інструктаж та навчання.

З метою запобігання виникненню пожеж, їх поширенні та для боротьби з ними робітники, інженерно-технічними працівники проходять інструктажі й навчання за спеціальними програмами.

Види протипожежних інструктажів: вступний; первинний; повторний; позаплановий.

Вступний інструктаж проходять усі робітники, інженерно-технічні працівники та службовці перед допуском їх до роботи. Його проводить спеціальна особа, відповідальна за протипожежну безпеку підприємства, організації. При проведенні цього інструктажу працівників знайомлять з основними вимогами Закону України "Про пожежну безпеку", з установленим на підприємстві протипожежним режимом, з найбільш пожежонебезпечними ділянками, де забороняється палити, використовувати відкритий вогонь, з практичними діями на випадок виникнення пожежі, з можливими причинами виникнення пожеж і вибухів та заходами щодо їх запобігання.

Первинний протипожежний інструктаж новоприйнятий робітник проходить на робочому місці перед початком роботи, а також при переміщенні з одного цеху до іншого, на іншу посаду, спеціальність або виробничу операцію.

Під час первинного інструктажу: знайомлять з пожежною безпекою цеху, ділянки, з правилами та інструкціями з пожежної безпеки; показують запасні виходи, повідомлювачі пожежної сигналізації, вогнегасники, засоби пожежогасіння; перевіряють практичні дії особи, що інструктується на випадок пожежі.

Повторний інструктаж проводять безпосередньо в цеху двічі на рік у строки, встановлені керівником підприємства, згідно з програмою первинного інструктажу на робочому місці.

Позаплановий протипожежний інструктаж проводиться при зміні пожежної безпеки технологічного процесу, використанні нових пожежонебезпечних матеріалів, при самозайманні, загоранні та пожежах.

Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою повинні попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Вони один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи до початку виконання своїх обов'язків

і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Порядок дій у разі виникнення пожежі.

1. У разі виникнення пожежі дії персоналу, залученого до гасіння пожежі, мають бути спрямовані на створення безпеки людей, їх евакуацію та рятування.

2. Кожний працівник, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, підвищення температури у приміщенні тощо) зобов'язаний:

- негайно повідомити про це за телефоном до пожежної частини (при цьому слід чітко назвати адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище).
- задіяти систему оповіщення людей про пожежу;
- розпочати самому і залучити інших до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації;
- сповістити про пожежу керівника підприємства або його заступника.

3. Керівник підприємства, його заступник, який прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

- здійснити керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежних підрозділів; у випадку загрози для життя людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;
- організувати перевірку наявності всіх працівників, евакуйованих з будівлі, за списками і журналами обліку персоналу;
- виділити для зустрічі пожежних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел;
- вивести з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;
- при необхідності викликати до місця пожежі медичну та інші служби;
- припинити всі роботи, не пов'язані із заходами щодо ліквідації пожежі;
- організувати відключення мереж електро- і газопостачання, зупинку системи вентиляції та кондиціонування повітря і здійснення інших заходів, які сприяють запобіганню поширенню пожежі;
- забезпечити безпеку людей, які беруть участь в евакуації та гасінні пожежі, від можливих обвалів конструкцій, дії токсичних продуктів горіння і підвищеної температури, ураження електрострумом тощо;
- організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складання і забезпечити, при потребі, їх охорону;
- інформувати керівника пожежного підрозділу про наявність людей у будівлі.

Забезпечення безпечної евакуації персоналу.

Евакуація – це одночасне переміщення значної кількості людей в одному напрямку під час виникнення пожежі у приміщенні, а також при аваріях. Від правильно організації евакуації і стану комунікацій приміщень залежить збереження життя людей.

Показником ефективності евакуації є час, протягом якого люди можуть у разі необхідності залишити окремі приміщення і будівлі чи споруди взагалі. Безпека евакуації досягається тоді, коли час евакуації не перевищує часу настання крити-

чної фази розвитку пожежі (критичних температур, концентрацій кисню, диму та ін.).

Шляхи евакуації (проходи, коридори) повинні мати рівні вертикальні огорожувальні конструкції без будь-яких виступів, що звужують виходи по ширині; природне освітлення або штучне, що працює від звичайної електромережі або від аварійної. Мінімальна ширина проходу має становити не менше 1 м, а висота – 2 м. Двері на шляхах евакуації повинні відчинятися, як правило, у напрямку виходу з будівлі.

Евакуаційних виходів з приміщення або споруди має бути, як правило, не менше двох. Допускається наявність одного виходу з приміщень, якщо відстань від найбільш віддаленого робочого місця до цього виходу не перевищує 25 м, а кількість працюючих – не більше 5 осіб у приміщеннях з виробництвами категорій А, Б; 25 осіб – у приміщеннях з виробництвом категорії В; 50 осіб – у приміщеннях з виробництвами категорій Г та Д.

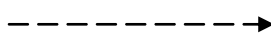
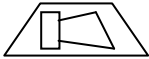
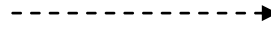
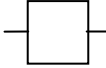
Не допускається влаштовувати евакуаційні виходи через приміщення категорій А і Б, а також через виробничі приміщення в будівлях підвищених ступенів вогнестійкості.

На видних місцях приміщень (у коридорах та проходах, біля виходів з приміщень на стіні) має знаходитись чіткий, зрозумілий план евакуації.

Евакуаційні виходи повинні бути: з приміщень, розташованих у підвальних і цокольних поверхах, через сходову площадку за умови відсутності на шляху евакуації складів горючих матеріалів; з приміщень першого поверху – безпосередньо через коридор, вестибюль до сходової клітки; з приміщень будь-якого поверху, крім першого, – до коридору, що веде до сходової клітки.

Для забезпечення ефективної евакуації людей при пожежі необхідно своєчасно проводити інструктажі і мати інструкції щодо дій у разі евакуації, проводити тренування з евакуації людей з будинку і приміщень не рідше двох разів на рік.

Таблиця 6.2 – Основні умовні позначення пожежної безпеки.

Найменування	Позначення	Найменування	Позначення
Основний шлях евакуації		Оповіщувач звуковий (сирена)	
Запасний евакуаційний шлях		Вогнегасники: - переносний/пересувний	
Знак "Ви знаходитесь тут"		- порошковий	
Вихід на сходову клітку на поверсі		- вуглекислотний	
Ліфт (шахта)		- пінний	
Телефон		Установка пожежогасіння: - з автоматичним пуском	
Сповіщувач пожежний ручний			
Установка пожежної сигналізації		- з ручним пуском	
Внутрішній пожежний кран		Пожежний гідрант	

За нормами, необхідний час евакуації з будинку складає: для категорій пожежонебезпечності виробництва А, Б, Е – 0,5-1,75 хв; категорії В – 1,75-3 хв; категорії Г і Д – не нормується.

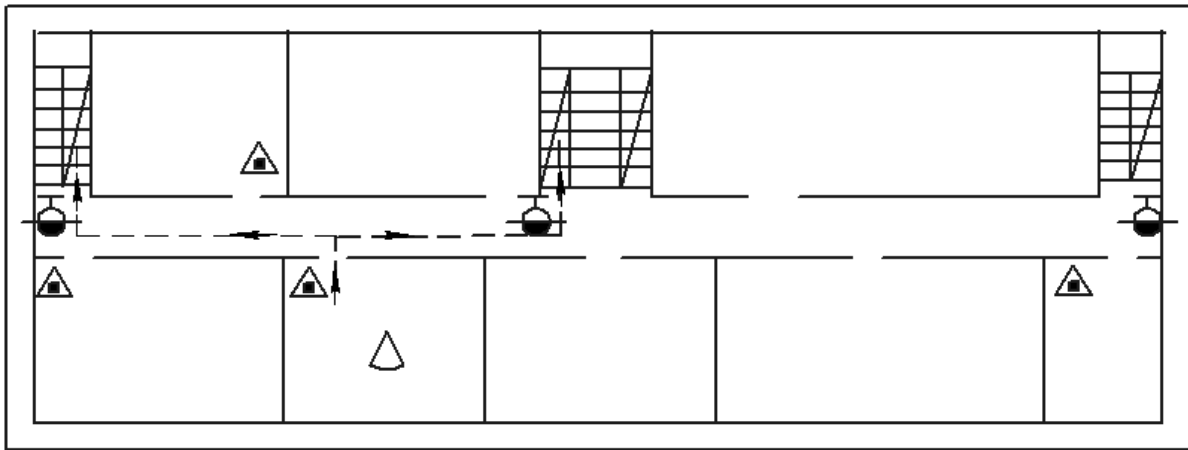

Рисунок 6.1 – Приклад схеми евакуації.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Дайте визначення поняттям «пожежа», «пожежна безпека», «протипожежний режим».
2. Які заходи забезпечують пожежну безпеку на об'єктах народного господарства?
3. Назвіть види протипожежних інструктажів.
4. Що повинен зробити працівник, який виявив пожежу або її ознаки?
5. Що таке «евакуація»?
6. Які існують вимоги до шляхів евакуації?
7. Вкажіть, яким вимогам повинен відповідати евакуаційний вихід.

- Література:**
1. Абракітов В.Е. Охорона праці в галузі: Конспект лекцій. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 113 с.
 2. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги. Навчальний посібник. – К.: «Основа». 2011. – 551 с.
 3. Охорона праці в галузі / Укладач О.В. Кобилянський – Вінниця: ВНТУ, 2005. – 139 с.